

USTAWA

z dnia 24 sierpnia 1991 r.

o zmianie ustawy o Rzeczniku Praw Obywatelskich oraz ustaw — Kodeks postępowania karnego, o Sądzie Najwyższym i o Trybunale Konstytucyjnym.

Art. 1. W ustawie z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. Nr 21, poz. 123) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) preambułę ustawy skreśla się;
- 2) w art. 1 w ust. 2 wyrazy „Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej” zastępuje się wyrazami „Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”;
- 3) art. 2 otrzymuje brzmienie:
„Art. 2. Rzecznikiem może być obywatel polski wyróżniający się wiedzą prawniczą, doświadczeniem zawodowym oraz wysokim autorytetem ze względu na swe walory moralne i wrażliwość społeczną.”;

4) po art. 2 dodaje się art. 2a w brzmieniu:

- „Art. 2a. 1. Rzecznika powołuje Sejm za zgodą Senatu na wniosek Marszałka Sejmu albo grupy 35 posłów.
2. Szczegółowy tryb zgłaszania kandydatów na Rzecznika Praw Obywatelskich określa uchwała Sejmu.
 3. Uchwałę Sejmu o powołaniu Rzecznika Marszałek Sejmu przesyła niezwłocznie Marszałkowi Senatu.
 4. Senat podejmuje uchwałę w sprawie wyrażenia zgody na powołanie Rzecznika w ciągu miesiąca od dnia przekazania Senatowi uchwały Sejmu, o której mowa

- w ust. 3. Niepodjęcie uchwały przez Senat w ciągu miesiąca oznacza wyrażenie zgody.
5. Jeżeli Senat odmawia wyrażenia zgody na powołanie Rzecznika, Sejm powołuje na stanowisko Rzecznika inną osobę. Przepisy ust. 1—4 stosuje się odpowiednio.
6. Dotychczasowy Rzecznik pełni swoje obowiązki do czasu objęcia stanowiska przez nowego Rzecznika.”;
- 5) art. 3 otrzymuje brzmienie:
 „Art. 3. Przed przystąpieniem do wykonywania obowiązków Rzecznik składa przed Sejmem następujące ślubowanie:
 „Ślubuję uroczyście, że przy wykonywaniu powierzonych mi obowiązków Rzecznika Praw Obywatelskich dochowam wierności Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, będę strzec praw i wolności obywateli, kierując się przepisami prawa oraz zasadami współżycia społecznego i sprawiedliwości.
 Ślubuję, że powierzone mi obowiązki wypełniać będę bezstronnie, z najwyższą sumiennością i starannością, że będę strzec godności powierzonych mi stanowiska oraz dochowam tajemnicy państwowej i służbowej.”;
- 6) po art. 3 dodaje się art. 3a w brzmieniu:
 „Art. 3a. 1. Kadencja Rzecznika trwa cztery lata, licząc od dnia złożenia ślubowania przed Sejmem.
 2. Ta sama osoba nie może być Rzecznikiem więcej niż przez dwie kadencje.”;
- 7) w art. 4:
 a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
 „2. Rzecznik nie może być pociągnięty do odpowiedzialności karnej, aresztowany lub zatrzymany bez zgody Sejmu.”,
 b) w ust. 3 wyrazy „z wyjątkiem mandatu posła na Sejm” skreśla się,
 c) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:
 „4. Po zaprzestaniu wykonywania obowiązków Rzecznik ma prawo powrócić na stanowisko zajmowane poprzednio lub otrzymać stanowisko równorzędne poprzednio zajmowanemu, jeżeli nie ma przeszkód prawnych.”;
- 8) w art. 5 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
 „2. Sejm podejmuje uchwałę w sprawie odwołania Rzecznika na wniosek Marszałka Sejmu.”;
- 9) art. 7 otrzymuje brzmienie:
 „Art. 7. Podjęcie czynności przez Rzecznika następuje:
 1) na wniosek obywateli lub ich organizacji,
 2) na wniosek organów samorządów,
 3) z własnej inicjatywy.”;
- 10) w art. 9 wyrazy „z zastrzeżeniem art. 16” skreśla się;
- 11) w art. 11 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
 „2) żądać złożenia wyjaśnień, przedstawienia akt każdej sprawy prowadzonej przez naczelne i centralne organy administracji państwowej, organy administracji rządowej, organy organizacji spółdzielczych, społecznych, zawodowych i społeczno-zawodowych oraz organy jednostek organizacyjnych posiadających osobowość prawną, a także organy gmin i jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego.”;
- 12) w art. 14 w ust. 2 w pkt 2 kropkę zastępuje się przecinkiem i dodaje pkt 3 i 4 w brzmieniu:
 „3) występować do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskami o dokonanie powszechnie obowiązującej wykładni ustaw,
 4) występować z wnioskami do Sądu Najwyższego o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych budzących wątpliwości lub których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie.”;
- 13) art. 16 otrzymuje brzmienie:
 „Art. 16. 1. Przepisy ustawy dotyczące ochrony praw i wolności obywateli odnoszą się również do osób stale zamieszkałych w Polsce, których obywatelstwo polskie nie zostało stwierdzone, a które nie są też obywatelami innego państwa.
 2. Przepisy, o których mowa w ust. 1, stosuje się odpowiednio także do cudzoziemców w zakresie przysługujących im w Polsce praw i wolności.”;
- 14) w art. 17:
 a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
 „1. Rzecznik przedstawia Sejmowi i Senatowi corocznie sprawozdania ze swojej działalności i uwagi o stanie przestrzegania prawa i wolności obywateli.”,
 b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
 „3. Rzecznik może przedkładać Sejmowi i Senatowi określone sprawy wynikające z jego działalności.”;
- c) w ust. 4 wyraz „Prezydium” zastępuje się wyrazem „Marszałka”;
- 15) w art. 18:
 a) w ust. 2 wyraz „Prezydium” zastępuje się wyrazem „Marszałek”,
 b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a i 2b w brzmieniu:
 „2a. Na wniosek Rzecznika Marszałek Sejmu może powołać nie więcej niż trzech zastępców Rzecznika, w tym zastępcę do spraw żołnierzy. Odwołanie następuje w tym samym trybie.
 2b. Rzecznik określa zakres zadań zastępcy (zastępców) Rzecznika.”,
 c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
 „3. Do zastępców Rzecznika oraz pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich stosuje się odpowiednio przepisy o pracownikach urzędów państwowych, z uwzględnieniem ust. 4 i 5.”,
 d) w ust. 4 i 5 po wyrazach „w odniesieniu do” dodaje się wyrazy „zastępców Rzecznika oraz do”;
- 16) w art. 19 wyrazy „w części dotyczącej Kancelarii Sejmu” skreśla się.
- Art. 2.** W Kodeksie postępowania karnego w art. 591 w § 1 dodaje się na końcu wyrazy „oraz Rzecznik Praw Obywatelskich”.
- Art. 3.** W art. 16 w ust. 2 ustawy z dnia 20 września 1984 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 1990 r. Nr 26, poz. 153 i Nr 53, poz. 306) po wyrazach „Prokuratora Generalnego” po przecinku dodaje się wyrazy „Rzecznika Praw Obywatelskich”.
- Art. 4.** W ustawie z dnia 29 kwietnia 1985 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 22, poz. 98, z 1987 r. Nr 21, poz. 123, z 1989 r. Nr 34, poz. 178 i Nr 73, poz. 436, z 1990 r. Nr 3, poz. 16, Nr 6, poz. 35 i Nr 34, poz. 198 oraz z 1991 r. Nr 7, poz. 24) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 5, w art. 9 w ust. 3, w art. 11a w ust. 3, w art. 26 i w art. w 32 w ust. 1 wyrazy „Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej” zastępuje się wyrazami „Rzeczypospolitej Polskiej”;
 - 2) w art. 10 w ust. 1 wyraz „arbitrażowym” skreśla się;
 - 3) w art. 11a w ust. 1, w art. 23 w ust. 1 i w art. 30 w ust. 2 wyrazy „prokuratora generalnego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej” zastępuje się wyrazami „Prokuratora Generalnego”;
 - 4) art. 19 otrzymuje brzmienie:
„Art. 19. 1. Z wnioskami o stwierdzenie zgodności aktu ustawodawczego z Konstytucją albo innego aktu normatywnego z Konstytucją lub aktem ustawodawczym występować mogą: Prezydent, Prezydium Sejmu, komisje sejmowe albo pięćdziesięciu posłów, Prezydium Senatu, komisje senackie albo trzydziestu senatorów, Trybunał Stanu, Rada Ministrów lub prezes Rady Ministrów, Rzecznik Praw Obywatelskich, prezes Najwyższej Izby Kontroli, pierwszy prezes Sądu Najwyższego, prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego, Prokurator Generalny. Wnioskodawcy mogą występować do Trybunału z własnej inicjatywy lub w wyniku analizy wniosków i skarg obywateli.
2. Postępowanie w sprawach, o których mowa w ust. 1, Trybunał Konstytucyjny może podjąć z inicjatywy własnej.”;
- 5) w art. 20 w ust. 1 wyrazy „Centralna Komisja Współpracy Socjalistycznych Związków Młodzieży” skreśla się;
 - 6) art. 24 otrzymuje brzmienie:
„Art. 24. Rozprawy przed Trybunałem Konstytucyjnym są jawne. Wyłączenie jawności może nastąpić ze względu na bezpieczeństwo Państwa lub tajemnicę państwową.”;
 - 7) w art. 30 w ust. 2 wyrazy „prezesa Państwowego Arbitrażu Gospodarczego” skreśla się.
- Art. 5.** Marszałek Sejmu ogłosi w Dzienniku Ustaw jednolite teksty ustaw, o których mowa w art. 1 i 4, z uwzględnieniem zmian wynikających z przepisów ogłoszonych przed dniem wydania jednolitych tekstów i z zastosowaniem ciągłej numeracji artykułów, ustępów i punktów.
- Art. 6.** Ustawa wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej: *L. Wałęsa*